

Burxant entre un Everest de novetats

El gegantisme de Sant Jordi, la festa del llibre i la rosa, de les allaus humanes, ho és també per les muntanyes de llibres que les editorials llancen al mercat les setmanes i mesos previs a aquest esdeveniment. Amb la voluntat d'obrir esclatxes de llum als bons lectors, fem una tria extensa a partir del criteri de qualitat. I també per raons d'extensió i acotació, considerant només els llibres publicats durant 2016. Per celebrar Sant Jordi amb bones lectures.

Text de Xavier Aliaga

ASSAIG

El llibre que enceta aquesta tria, *Per què llegir els clàssics* (Edicions 62), d'**Italo Calvino**, no és casual. "Els clàssics són aquells llibres dels quals se sent dir 'els estic rellegint...' i mai 'els estic llegint'", deia el mestre italià. Un recordatori necessari. En vies d'esdevenir un clàssic hi ha **Svetlana Aleksiévitx**, premi Nobel 2015, de la qual ens arriba un volum entre el relat i l'assaig, *Els nois del zinc*, publicat el 1991, una esgarrifosa incursió en les vides dels soldats soviètics a l'Afganistan, i *La pregària de Txernòbil. Crònica del futur*. Ambdós, interessantíssims volums publicats per Raig Verd amb traducció de Marta Rebón. Aquest segell ja publicà l'any passat *Temps de segona mà. La fi de l'home roig*.

Des del País Valencià, dues obres sobre la identitat: *Els valencians, des de quan són valencians* (Editorial Afers), de **Vicent Baydal**, i *Valencians sense ADN. Relat dels orígens* (Tres i Quatre), de **Ferran Garcia-Oliver**. Dues maneres de contemplar una mateixa problemàtica. En una altra línia temàtica tenim *Contra les aules* (Tres i Quatre), de l'escriptor i docent **Tomàs Llopis**, memòria

punyent d'una vida dedicada a les aules. Pel que fa a l'assaig històric teniu *El poder i la profecia: de la teoria a la pràctica borgiana* (Tres i Quatre), de **Joan Requesens**, una amena i reveladora panoràmica sobre l'aprofitament de reis i papes de l'ambient profètic de l'Edat Mitjana i el Renaixement. Per la seua banda, *El cas Vinader* (Pòrtic), de **Xavier Montanyà**, fill del documental *Xavier Vinader, periodista contra la guerra bruta*, recupera la figura d'una figura cabdal del nostre periodisme i col·laborador d'EL TEMPS.

Si parlem de reculls d'articles, *Ningú no ens espera* (Periscopi), de l'artista plàstic i escriptor **Manuel Baixauli** (hi trobareu textos i dibuixos), és un dels volums que està marcant l'inici de l'any: la seua singular visió del món i la literatura bolcada durant anys en el suplement *Quadern*. Acabem amb dues propostes ben diverses: *Confessions d'un culer defectuós* (Empúries), de **Sergi Pàmies**, sobre el pessimisme barcelonista, i *La Batalla de l'Horta* (Sembra Llibres), d'**Enric Llopis**, una història sobre la lluita per preservar aquest valuós patrimoni valencià.

REEDICIONS

Pel que fa a les reedicions, obrim foc amb un grapat de grans noms propis de la de la literatura catalana. El primer és **Manuel de Pedrolo** i l'imprescindible *Acte de violència* (Sembra Llibres), al voltant d'un utòpica vaga general. El segon, **Blai Bonet** i *Judes i la primavera* (Club Editor), premi Ciutat de Barcelona i tercera novel·la del mallorquí després d'*El mar* (1958) i *Haceldama* (1959). *Judes i la primavera* conté, a més del miracle de l'eclosió del sexe i de Déu en la vida dels nois, una religiositat singular, dissident, que qüestiona la llei perquè "Jesús sabia que tot sovint les morals són homicides i es fan contra l'individu personal". Una altra reedició important és la de *Matèria de Bretanya* (Tres i Quatre), de **Carmelina Sánchez-Cutillas**, unes delicioses memòries d'infantesa. S'hi inclou un nou pròleg de Josepa Cucó. Finalment, tenim *La Plaça del Diamant* (Club Editor), el clàssic de **Mercè Rodoreda**, que inclou un postfaci sobre l'original retrobat de la primera Colometa i el seu capítol V. Conté també una introducció de Meritxell Talavera sobre la història d'aquesta obra cabdal. Afegiu-hi també *En Josep de Sant Coloni*, "novel·la picaresca" de **Santiago Rusiñol**, recuperada per L'Avenç.

JORDI PLAY

→ D'una altra banda, en la línia de publicació en català de grans clàssics internacionals, Viena Edicions convoca **Mendelssohn és a la teulada**, de **Jiri Weil** i **Sodoma i Gomorra I** de **Marcel Proust**, nou lliurament en la mítica sèrie "A la recerca dels temps perdut". **Un abril prodigiós** (Viena) d'**Elizabeth von Arnim**, publicada originalment l'any 1922, sobre quatre angleses a la recerca de la independència, completa l'oferta de reedicions del segell. I amb l'al·licient de l'estrena l'any passat de la magnífica pel·lícula de Todd Haynes sobre el llibre, trobem **Carol** (L'Avenç), una de les grans novel·les de **Patricia Highsmith**. Una altra referència: **Homes com nosaltres** (L'Avenç), la visió de la Primera Guerra Mundial del polític sard **Emilio Lussu**, mort el 1975.

1. Roc Casagran
2. Pep Puig
3. Muriel Villanueva
4. Albert Forn
5. Màrius Serra
6. Isabel-Clara Simó

Citem per acabar l'adaptació per a joves que ha fet Andana Llibres de **Tirant lo Blanc**, a càrrec de l'escriptor **Victor Labrado**. Una manera de guanyar adeptes entre les noves generacions per a aquest clàssic universal de **Joanot Martorell**.

NOVEL·LA

En novel·la, una de les novetats destacades és **La nit de les criatures** (Amsterdam), de **Toni Morrison**, la darrera nord-americana que va guanyar el premi Nobel. Una història coral sobre racisme i infantesa. No menys important que l'edició en català de la darrera novel·la de l'italià **Claudio Magris**, **No és procedent** (Edicions de 1984), el nou plançó d'un dels escriptors i filòsofs més influents de la vella Europa.

La narrativa autòctona també va carregada. **Dies sense glòria**, de **Sílvia Alcàntara**, és una de les apostes d'Edicions de 1984, nou lliurament d'una autora veterana i que es donà a conèixer de manera tardana. Mentrestant, Proa posa en joc aquest **La vida sense la Sara Amat**, el darrer i suggeridor premi Sant Jordi de **Pep Puig**, **Jardí a l'obaga**, de la sempre solvent **Blanca Busquets**,

o **Res no és perfecte a Hawaii**, de **Màrius Serra**, una curiosa trama ambientada en paradisos remots. Una altra veterana, **Isabel-Clara Simó**, torna amb **Jonàs** (Edicions 62), llibre que l'autora d'Alcoi ha qualificat, esperem que abans d'hora, com "el meu testament literari".

Més novetats d'autors consagrats són les d'**Imma Monsó** i la novel·la **L'aniversari** (Columna), una de les apostes més ambicioses de la narradora, o **La passejadora de gossos** (Bromera), el retorn de **Francesc Bodí**, premi de narrativa Ciutat de València i un valor segur de la novel·la feta al País Valencià. També esperat pels seus lectors és el llibre de **Francesc Bayarri** **València sic trànsit** (Autoedició) retorn narratiu de l'autor de la celebrada i reeixida **Cita a Sarajevo** (2004).

També consagrada, malgrat la seua joventut, és **Muriel Villanueva**: l'autora de **La gatera** o **Motril 86** aporta una petita joia, **El parèntesi esquerre** (Males herbes), una novel·la breu però intensa i emocionant. Villanueva és d'una generació pont amb unes noves fornades literàries que demanen pas amb molta força amb temàtiques renovades i afany explorador en la seua narrativa. Aquest Sant Jordi és també, sens dubte, el d'obres com **El dia del cérvol** (L'Altra Editorial), de **Marina Espasa**; **Jambalaya**, d'**Albert Forn** i **Joyce i les gallines** d'**Anna Ballbona** (guanyador i finalista, respectivament, dels premis Anagrama) o **Germà de gel** (L'Altra Editorial), d'**Alicia Kopf**, premi Documenta 2015. Tampoc cal deixar passar els noms dels valencians **Jovi Lozano-Seser**, autor de la molt divertida **El traductor** (AdiA Edicions), i **Joanjo Garcia**, que signa **El temps és mentida** (Bromera), la seua novel·la de confirmació. També entre els joves cal citar el català **Roc Casagran** i **L'amor fora de mapa** (Sembra Llibres).

En una altra categoria, per dir-ho així, hi ha **Josep Bertomeu Moll**, un escriptor veterà, nascut el 1950, que debuta tardanament amb **Cap-**

3

vespre, primera referència de la nova editorial Lletra Impresa. L'empenta del gran Rafael Chirbes, amic personal de Bertomeu, és al darrere d'aquesta incorporació tardana.

NOVEL·LA NEGRA

Per mèrits propis, el gènere de la novel·la negra feta o editada en català, mereixia un apartat a banda. Pel que fa als autors internacionals, apunten les novetats de **Dona Leon**, *Les aigües de l'eterna joventut* i *El cas Santamaria*, d'**Andrea Camilleri**, una nova investigació del comissari Montalbano, en aquest cas en el món financer. Ambdues apareixen en Edicions 62. Comptat i debatut, si volen llegir als de casa també tenen feina per davant: *Tota la veritat* (La Magrana), premi Crim de Tinta, és el brillant debut en format negre i llarg de **Núria Cadenes**. Una negror a la qual també li està trobant el què **Margarida Aritzeta**, que trau *Els fils de l'aranya* (Llibres del Delicte), nou cas de la inspectora Mina Fuster. En una clau heterodoxa tenim *L'assassí que llegia Vidal Vidal* (Tres i Quatre), de Miquel Àngel Estradé. Més canònica és *Foc Verd* (Alrevés), de **Jordi de Manuel**, nova aventura de l'inspector Marc Sergiot. Per al final, deixem la nova novel·la del mestre de la negra en català, el gran **Andreu Martín**. El títol del llibre: *La violència justa* (La Magrana)

BIOGRAFIES I CONVERSES

En aquest apartat hem agrupat biografies i llibres d'entrevistes. Amb un volum important com a capçalera: *Jacint*

4

MAR DÍAZ

PRATS I CÀMPES

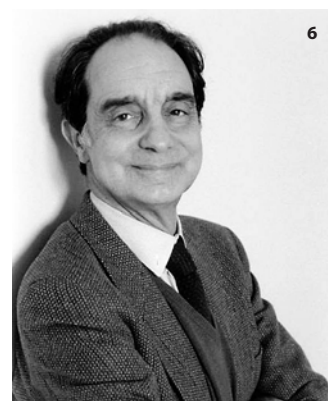
Verdaguer. Una biografia, una novetat amb el segell de qualitat de Quaderns Crema, a càrrec de **Marta Pessarrodona** i **Narcís Garolera**. Es tracta d'una biografia que prova de donar a conèixer el pare de la modernitat literària catalana en "carn i ossos". S'hi aporta un annex documental amb textos inèdits.

D'una altra banda, minvat l'allau de llibres sobre la independència de Catalunya d'uns altres anys, comença a atiar-se l'interès pels nous actors polítics. D'aquesta necessitat (o demanda, o creació de la demanda, és una mica el mateix) naix *Ada, la rebel·lió democràtica* (Ara Llibres), de **Joan Serra Carné**, una aproximació a l'actual alcaldessa de Barcelona i, cada vegada més, referència estatal de l'esquerra. Amb pròleg d'Albert Om. I, evidentment, també havien d'aparèixer llibres que respongueren a la curiositat ciutadana pel nou inquilí del Palau de la Generalitat. *Em dic Carles. De què està fet el president* (Ara Llibres), de **Josep Riera Font**, i *Puigdemont, el president @KRLS* (Pòrtic), de **Jordi Grau Ramió** i **Andreu Mas**, responen de moment, des d'enfocaments diferents.

Pel que fa als llibres de converses, en destacarem, *Temps present, temps passat* (La Magrana), una selecció de catorze de les excel·lents entrevistes de **Josep M. Muñoz** en *L'Avenç*. I **Pau Riba**. *La revolució que ara toca* (Pòrtic), converses amb **Francesc Miralles**, un llibre que parla de "tots els factors que ens han dut a la crisi actual".

POESIA

No resulta fàcil fer una tria de la producció poètica recent en català, però el marc cronològic hi ajuda una mica. Molt recent és, per exemple, *Úter* (Onada Edicions), el darrer llibre d'un autor valencià poc conegut i reconegut, **Josep Maria Balbastre**. Més visible, almenys fa un temps, era la poeta Maria Josep Escrivà, que gairebé vuit anys després del seu darrer llibre publicat torna amb *Serena barca* (Edicions del Buc), un poemari que ens retorna una de les veus més sòlides de la poesia en català. D'una altra banda, *Atlàntic* (Voliana Edicions), de **Francesc Mompó**, suposa un canvi de registre per a aquest autor, que hi fa conviure amb naturalitat Patti Smith, Charles Baudelaire i Estellés. I novetats importants són, sense dubte, *Quadern del Frau* (Edicions 62), volum →

1. Claudio Magris
2. Andrea Camilleri
3. Svetlana Aleksievitx
4. Donna Leon
5. David Foster-Wallace
6. Italo Calvino
7. Toni Morrison

→ en què **Albert Balasch** agrupa i corregeix la seua producció precedent, i ***Dret al miracle*** (Proa), premi Carles Riba 2015, obra de **Victor Obiols**. També s'ha de destacar com a novetat un llibre d'un autor d'una altra generació a la dels autors esmentats, **Francesc Gelonch**, qui presenta ***La manda no és un ocell*** (La breu). Pel que fa a les traduccions, altrament, s'ha d'esmentar **Rufaga d'un** (Godall Edicions), del premi Pulitzer **Mark Strand**. La primera traducció al català que es fa d'aquest autor, obra de l'escriptor Joan Todó.

Així i tot, potser l'esdeveniment poètic del que va de 2016 és la publicació de ***Poesia completa***. **Lluís Solà** (Edicions de 1984), que conté tota la producció del fundador de la revista ***Reduccions***, més alguns inèdits.

RELATS

Els amants de la narrativa breu també tenen matèria. Una de les novetats ressenyables és ***El cementiri dels reis menors*** (El Raig Verd), del croat **Zoran Malkoc**, amb traducció de Pau Sanchis i una recepció crítica excel·lent. Molt més conegut i mediàtic és l'autor d'***Antologia de contes*** (Periscopi), **David Foster Wallace**, icona de la modernitat i un dels referents de les noves fornades d'escriptors. I un mite consolidat a causa del seu suïcidi.

De la producció feta a casa, destaca ***Vents més salvatges*** (Empúries), de **Bel Olid**, combinació captivadora de cruïsa i tendresa. Un altre autor important entre les noves generacions és **Joan Todó**, que presenta ***Lladres*** (La Breu) [teniu una entrevista a la pàgina 73]. Amb tot, apuntem un llibre que, per raons literàries i extraliteràries (vídeo de denúncia cremant la Constitució i corresponent gresca), apunta a ser un dels protagonistes de Sant Jordi: ***Tot això ho faig perquè tinc molta por*** (Proa), premi Mercè Rodoreda de contes i relats i obra, ja ho saben, d'**Empar Moliner**.

Tanquem amb dues referències valencianes: ***Rotterdam, provisionalment*** (Pruna Llibres), vuit narracions d'**Octavi Monsonís** i ***Escriure el país*** (Onada Edicions), un recull amb més d'una trentena d'autors i autores. Fent país, naturalment. ●